

Αίγυπτος

Οι αρχαίοι Αιγύπτιοι πίστευαν στη μεταθανάτια ζωή. Οι πασίγνωστες αιγυπτιακές πυραμίδες δεν είναι παρά οι τάφοι των βασιλέων. Μέσα σ' αυτούς τοποθετούν τά πορτραίτο τους, με σκοπό να διατηρούν το νεκρό στη ζωή. Στο εξωτερικό των ναών οι φιγούρες των βασιλέων έπαιρναν κολοσσιαίες διαστάσεις, τονίζοντας έτσι τη δύναμη της εξουσίας (εικ.230). Οι αιγύπτιοι ακολούθησαν αυστηρούς καλλιτεχνικούς κανόνες γι' αυτό και η τέχνη τους για πολλούς αιώνες παρουσιάζει ενότητα ύφους (εικ. 230, 231).

Μεσοποταμία

Από την 8η-7η χιλιετία πανάρχαιοι πολιτισμοί αναφέρονται στην αρχαία Μεσοποταμία που βρισκόταν περίπου όπου το σημερινό Ιράκ. Οι λαοί της Μεσοποταμίας αγαπούσαν τη μαθηματική ακρίβεια και τη συμμετρία. Η μυθική για την ευημερία της Βαβυλώνα αποκαλούνταν από τους Έλληνες «ναός της σοφίας» (εικ.229).

Άλλοι ασιατικοί λαοί

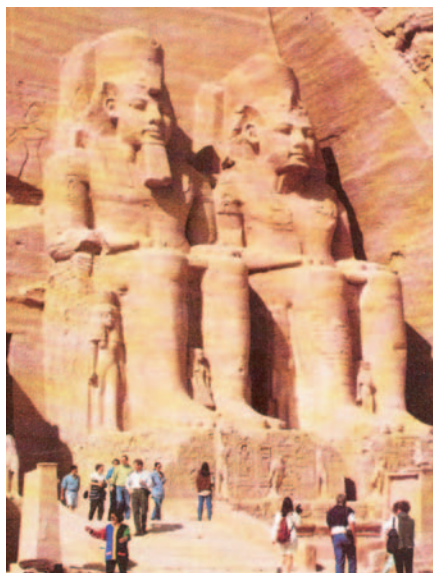
Η ασιατική τέχνη έχει τις ρίζες της στην αρχαιότητα. Αργότερα επηρεάστηκε από τη θρησκευτική διδασκαλία του Βούδα (6ος-5ος αι. π.Χ.). Παρ' ότι ο βουδισμός συνυπήρξε και αναμείχθηκε με παλαιότερες θρησκείες, η τέχνη των πολιτισμών που επηρέασε παρουσιάζει κοινά στοιχεία. Το σχέδιο εκφράζεται με καμπύλες γραμμές, ενώ ο όγκος με κυλινδρικές φόρμες (εικ.228). Στην αρχιτεκτονική παρατηρούμε πλούσια γλυπτική διακόσμηση.

228. «Σίβα Ναταράγια» Ινδία 11ο.-12ος αι ύψος 8cm. Το έργο παριστάνει το θεό της δημιουργίας και της καταστροφής και εκφράζει τη δύναμη και τη ροή της ενέργειας.

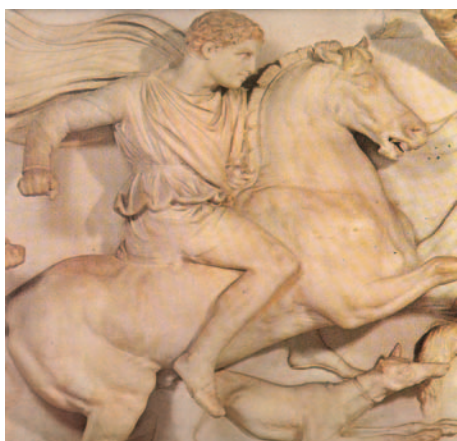
229. Λεπτομέρεια από τα ανάκτορα της Βαβυλώνας φυλαγμένα ανάγλυφα, κεραμικά τούβλα

230. «Ναός του Ραμσή» 1300 π.Χ πέτρα

231. «Ορθιο ζευγάρι» 2500 – 2350 π.Χ. Αίγυπτος επιζωγραφισμένος ασβεστόλιθος

232. Ο Δημήτριος, τμήμα της σαρκοφάγου του Μ. Αλεξάνδρου 309 π. Χ.

234. Μύρων «Δισκοβόλος» 450 π.Χ. μαρμάρινο ρωμαϊκό αντίγραφο

Ελλάδα

Οι Έλληνες καλλιτέχνες δημιουργούσαν κάτω από διαφορετικές συνθήκες από αυτές των Αιγυπτίων. Σε πολλές πόλεις και ιδιαίτερα στην Αθήνα οι γλύπτες παρ' ότι δούλευαν χειρωνακτικά, μετείχαν ως ένα βαθμό στα κοινά. Αυτό το χαρακτηριστικό της αθηναϊκής δημοκρατίας δημιούργησε τις προϋποθέσεις για την ελευθερία της έρευνας, που κατέληξε σε μια από τις μεγαλύτερες επαναστάσεις στην Ιστορία της Τέχνης. Σε αντίθεση με την αιγυπτιακή τέχνη που έμεινε καθηλωμένη στα ίδια πρότυπα επί πολλούς αιώνες, οι Έλληνες πειραματίζονταν παρατηρώντας τη φύση (εικ. 233, 234). Κάθε γλύπτης δοκίμαζε τις προσωπικές του ιδέες για να ζωντανέψει τις μορφές του και οι άλλοι ακολουθούσαν, προσθέτοντας τις δικές τους ανακαλύψεις.

Στην ακμή της ελληνικής δημοκρατίας, την κλασική εποχή, η ελληνική τέχνη έφθασε στον ύψιστο βαθμό τελειότητας, συνδυάζοντας το σεβασμό των κανόνων με τη μελέτη της φυσικής πραγματικότητας. Τα κλασικά γλυπτά αναπτύσσονται στο χώρο από τις δυο κύριες όψεις: τη μετωπική και την πλευρική (εικ. 234).

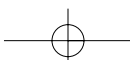
Η ελευθερία επέτρεψε στους καλλιτέχνες να αναπαραστήσουν τη «λειτουργία της ψυχής», μελετώντας με ακρίβεια τον τρόπο που «τα συναισθήματα επηρεάζουν το κινούμενο σώμα». Οι θεοί των αρχαίων Ελλήνων δεν εμπνέουν φόβο, διαθέτουν ευγένεια και είναι ανθρώπινοι, διότι έχουν γεννηθεί σ' ένα σύστημα που θεωρούσε τον άνθρωπο ως μέτρο για όλα: «πάντων μέτρον άνθρωπος».

Ελληνιστική τέχνη

Κατά την ίδρυση της αυτοκρατορίας του Μεγάλου Αλεξάνδρου η ελληνική τέχνη επηρεάστηκε από την κλίμακα και τις παραδόσεις των ανατολικών πολιτισμών, γι αυτό και ονομάστηκε ελληνιστική. Οι καλλιτέχνες έχοντας επίγνωση των ικανοτήτων τους επιδιώκουν να εντυπωσιάσουν. Χάνοντας σταδιακά τη μαγεία της, η τέχνη γίνεται ολοένα και πιο περιγραφική (εικ. 232).

233. «Κροίσος» περ. 530 Π. Χ. Επιτύμβιος κούρος. Μάρμαρο

Από τη γλυπτική στην εγκατάσταση

Τον 20ό αιώνα η ανάπτυξη των μέσων επικοινωνίας συνέβαλε στη γρήγορη διάδοση των γνώσεων και των ιδεών. Η ελευθερία της σκέψης οδήγησε τους καλλιτέχνες σε ατομικές πορείες έρευνας (εκ. 236-240). Το Παρίσι έγινε κέντρο ανάπτυξης των τεχνών. Η εμπειρία του πολέμου και της βιομηχανίας απομάκρυνε τη γλυπτική από τα παραστατικά έργα, στρέφοντας το ενδιαφέρον των δημιουργών στον πειραματισμό με τα υλικά. Η σύγχρονη τέχνη επηρεάστηκε από την αρχαία και την πρωτόγονη τέχνη (εικ.236).

236. Μιρό «Νέα γυναίκα» 1968 σύνθεση έτοιμων αντικειμένων σε μπρούντζο

238. Μ. Ερνστ «Αιγόκερος» 1948 μπρούντζος

239. Γ. Σεμιτέκολο «Κοσμικά υπολείμματα» 1994 σπασμένες κούκλες, σκουπίδια και ήχος

Οι Αμερικανοί καλλιτέχνες μέχρι τις αρχές του 20ού αι. αντλούσαν ακόμα ιδέες από την Ευρώπη. Ωστόσο, κατά τη δεκαετία του '60 οι Ηνωμένες Πολιτείες αντικατέστησαν το Παρίσι ως κέντρο των τεχνών. Αναπτύχθηκαν νέα καλλιτεχνικά κινήματα εμπνευσμένα από την τεχνολογία και την κατανάλωση.

Μια νέα μορφή δημιουργίας είναι η εγκατάσταση στον τρισδιάστατο χώρο (εικ. 239). Στην εγκατάσταση ο ίδιος ο χώρος καθορίζει τη φόρμα και το νόημα του έργου.

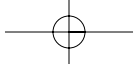
235. Μ. Ρόσο «Ιδού το παιδίον» 1906 κερί

237. Ν. Γκάμπο «Κεφάλι» 1916 ύψος 180 cm. Το έργο είναι μια κατασκευή από βιομηχανικά φύλλα χάλυβα και σηματοδοτεί τη ραγδαία εκβιομηχάνιση της Ευρώπης του 20ού αι.

240. Ν.Τζ.Πάικ «Χωρίς τίτλο» 1993 πιάνο, 15 τηλεοράσεις, 2 disk players και ένα ηλεκτρικό φως

Τι θυμάμαι;

- Περιέγραψε το αγγείο της εικόνας 209. Τι σου θυμίζει η φόρμα του; Βρίσκεις κάποια σχέση ανάμεσα στη μορφή, τη διακόσμηση και τη λειτουργία του;
- Μπορείς να αναφέρεις δυο διαφορετικές μεθόδους πλασίματος ενός κεραμικού;
- Πώς κατασκευάζεται ένα χρωματιστό κεραμικό;
- Σύγκρινε τη μορφή και το μέγεθος των γλυπτών του ναού του Ραμσή (εικ. 230) με τις Καρυάτιδες του Παρθενώνα. Ποιες ιδέες εκφράζουν οι δύο πολιτισμοί με την κλίμακα των μεγεθών;
- Με ποιους τρόπους μπορεί να κατασκευαστεί ένα γλυπτό;

241. Καθιστή ανδρική μορφή, μάρμαρο. Ειδώλιο Πρωτοκυκλαδικής εποχής

- Κόψε μια φωτοτυπία του δισκοβόλου του Μύρωνα, κόλλησέ την σ' ένα χαρτί και ζωγράφισε γύρω της ένα αρμονικό περιβάλλον.
- Ποιες ομοιότητες και ποιες διαφορές παρατηρείς ανάμεσα στα γλυπτά των εικόνων 229, 233 και 234; Γνωρίζεις τους λόγους που συντέλεσαν στην εξέλιξη της Γλυπτικής;
- Μάντεψε το μήνυμα που θέλει να μεταδώσει ο Ν Τζ. Πάικ στο έργο της εικόνας 240.
- Παρατήρησε το ειδώλιο στην εικόνα 241. Ποια αφαιρετικά στοιχεία διακρίνεις; Ποια φόρμα κυριαρχεί στο έργο; Πώς λειτουργεί ο χώρος σε σχέση με τον όγκο;
- Δημιούργησε ένα δικό σου ειδώλιο λαξεύοντας μαλακό ξύλο ή μαλακή πέτρα.

Γλωσσάρι

Εφυαλωμένο κεραμικό: Το κεραμικό που έχει υαλωθεί.

Καμαραϊκό αγγείο: Το αγγείο που πλάσθηκε στα Καμάρες της Κρήτης.

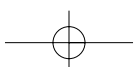
Κυκλαδικά ειδώλια: Γλυπτές ανθρώπινες φιγούρες από μάρμαρο. Ανακαλύφθηκαν ως ταφικά μνημεία. Είναι αντιπροσωπευτικά δείγματα του Πρωτοκυκλαδικού πολιτισμού που άνθισε την 3η χιλιετία π.Χ. στο Αιγαίο.

Εικονίζουν συνήθως γυναίκες με τα χέρια σταυρωμένα κάτω από το στήθος και είναι μετωπικά (προορισμένα να φαίνονται από μπροστά). Υπάρχουν όμως και άλλα που αναπτύσσονται στον τρισδιάστατο χώρο, όπως το εικονιζόμενο. Σπάνια παρατηρούνται έργα προϊστορικής τέχνης με πλαστικές λύσεις τόσο προχωρημένες στο υλικό του μαρμάρου. Η σχηματοποίηση και η αφαιρετικότητα τους ενέπνευσαν πολλούς καλλιτέχνες του 20ού αι.

Λάξευση: σκάλισμα ενός σταθερού υλικού.

Σμάλτο: χρώμα που δουλεύεται πάνω στην εφυαλωμένη επιφάνεια.

Υάλωμα: γυαλί σε μορφή σκόνης.

8. ΧΑΡΑΚΤΙΚΗ

Μορφή και περιεχόμενο

α. Ανακαλύπτοντας την έντυπη εικόνα

Θα μπορούσες να φανταστείς έναν κόσμο δίχως εικόνες;

Η Χαρακτική αποτελεί την πρώτη μορφή μαζικής αναπαραγωγής της εικόνας. Χαρακτικό είναι το τυπωμένο έργο που σχεδιάζεται από τον καλλιτέχνη με αποκλειστικό σκοπό να χαραχθεί σε συγκεκριμένο υλικό, χαράζεται από τον ίδιο και εκτυπώνεται απ' αυτόν ή υπό την επίβλεψή του.

Με τη χαρακτική μπορείς να παράγεις σειρές όμοιων έργων, τα αντίτυπα. Κάθε καλλιτεχνικό αντίτυπο που δημιουργείται με τη μέθοδο αυτή είναι πρωτότυπο έργο, διατίθεται σε περιορισμένο αριθμό και υπογράφεται από τον καλλιτέχνη.

Ίχνη χαράξεων συναντώνται σε όλη τη διαδρομή της ιστορίας της ανθρωπότητας (σε πέτρες, κόκαλα, κεραμικά).

Ξυλογραφία

Στα τέλη του Μεσαίωνα εμφανίζεται στον ευρωπαϊκό χώρο η Ξυλογραφία (χάραξη σε ξύλο) (εικ. 253). Τα πρώτα έντυπα ήταν εικόνες θρησκευτικού περιεχομένου. Οι καλόγεροι έκαναν εικόνες αγίων και οι χαράκτες βιβλία, χαράζοντας σε ξύλο. Η Ξυλογραφία γνώρισε μεγάλη άνθιση στην Ιαπωνία.

Αξιοποίησε το τυχαίο

👉 Παίζοντας με τα τυπώματα θα δεις ν' αποκαλύπτεται ένας πλούτος από σχήματα και τόνους που φανερώνουν τις ιδιότητες του κάθε υλικού. Για να κάνεις ένα τύπωμα (μονοτυπία*), θα χρειαστείς μια λεία επιφάνεια εργασίας (γυαλί ή μελαμίνη), λίγο μελάνι τυπογραφίας, σπάτουλα και έναν κύλινδρο μελανώματος.

👉 Ο πιο απλός τρόπος για να πάρεις το αποτύπωμα ενός επίπεδου αντικειμένου (με ελαφρό ανάγλυφο) είναι να το καλύψεις μ' ένα χαρτί και να περάσεις πάνω σ' αυτό έναν κύλινδρο ελαφρά μελανωμένο προς μία κατεύθυνση (εικ.243).

👉 Μπορείς ακόμα να δημιουργήσεις μια πρωτότυπη σύνθεση προσθέτοντας στο ίδιο χαρτί τυπώματα μικρότερων αντικειμένων.

👉 Αν θέλεις να κάνεις αντίτυπα, φτιάξε ένα κολάζ με χαρτόνια και πάρε το αποτύπωμά του με τον ίδιο τρόπο (εικ.252).

Μονοτυπία: Αποτύπωμα χρωματισμένης σύνθεσης σε λεία επιφάνεια που δεν είναι χαραγμένη. Παράγει ένα και μοναδικό αντίτυπο.

242. Αποτυπώματα ζώων σε στεγνή λάσπη

243. «Γάντι» Αποτύπωμα πλαστικού γαντιού

244. Ρέμπραντ «Ο Χριστός διδάσκει» οξυγραφία περ. 1652

Χαλκογραφία

Η χαλκογραφία (χάραξη πάνω σε χαλκό) με τη λεπτότητα της χάραξης κατακτά γρήγορα τον κόσμο και επικρατεί στην Ευρώπη κατά το 15ο αι.

245. Έ. Μουνκ «Μαντόνα» λιθογραφία 1902

Σπουδαίοι καλλιτέχνες όπως ο Ρέμπραντ (εικ. 244), ο Ντύρερ και Γκόγια (εικ. 254) ασχολούνται με την εικονογράφιση εντύπων. Παράλληλα ένα πλήθος ανώνυμων χαρακτών αναλαμβάνουν την αναπαραγωγή ζωγραφικών έργων.

Η εφεύρεση της χαρακτηριστικής αποτέλεσε μια μεγάλη επανάσταση. Το πλεονέκτημά της ήταν η παραγωγή έντυπων εικόνων με χαμηλό κόστος, προσιτών σε μεγάλες ομάδες ανθρώπων.

Λιθογραφία

Κατά το 19ο αι. διαδίδεται μια νέα τεχνική χάραξης, η λιθογραφία (χάραξη της πέτρας), που δίνει την εντύπωση ενός σχεδίου με παστέλ. Σημαντικοί καλλιτέχνες όπως ο Μουνκ (εικ. 245) κάνουν έντεχνες λιθογραφίες. Η λιθογραφία γίνεται το κυριότερο μέσο επικοινωνίας. Η εξέλιξή της με την πρόοδο της τεχνολογίας δημιουργεί μια σειρά νέων τεχνικών αναπαραγωγής της εικόνας.

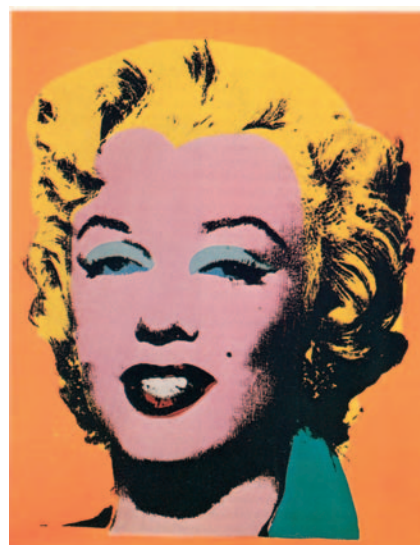
Η αυτονομία της Χαρακτικής

Για αιώνες η Χαρακτική είχε συνδεθεί με την τυπογραφία. Η ανακάλυψη της φωτογραφίας αποδέσμευσε τους καλλιτέχνες από την εικονογράφηση, δίνοντάς τους την ευκαιρία να δημιουργήσουν αυτόνομα χαρακτικά έργα.

Τον 20ό αι. η Χαρακτική εξελίχθηκε εντυπωσιακά. Πολλοί καλλιτέχνες όπως ο Πικάσο και ο Γουόρχολ (εικ. 246) πειραματίζονται με καινούργιες τεχνικές και υλικά όπως το λινόλευο, η μεταξοτυπία κτλ.

Η Χαρακτική στην Ελλάδα

Στην Ελλάδα οι πρώτοι που μιλούν για Χαρακτική κατά το 18ο αι. είναι οι Αγιορείτες μοναχοί. Από τα μέσα του 19ου αιώνα η Χαρακτική διδάσκεται στην Ανωτάτη Σχολή Καλών Τεχνών από καταξιωμένους χαράκτες.

246. Ά. Γουόρχολ. «Μαίριλιν» μεταξοτυπία 1962

Τυπώματα

Μελανώνοντας απευθείας άχρηστα αντικείμενα μπορείς να κάνεις έντονα και λεπτομερή τυπώματα όπως στην εικόνα 248. Το μελάνωμα ενός αντικειμένου γίνεται είτε μελανώνοντας με τον κύλινδρο το ίδιο το αντικείμενο, είτε πιέζοντάς το σε μια επιφάνεια καλά μελανωμένη (εικ.247).

Δοκίμασε να κάνεις ένα κολάζ (εικ.251), χρησιμοποιώντας κομμάτια από τυπώματα αρνητικά (με σκούρο φόντο, εικ. 247) και θετικά (με άσπρο φόντο, εικ.248).

Το στένσιλ είναι ένας διαφορετικός τρόπος παραγωγής αντιτύπων. Κατασκευάζεται από χαρτόνι ή από χοντρή ζελατίνα. Η επιφάνεια κόβεται στο σχήμα του σχεδίου, με τα εργαλεία της χάραξης (εικ.249). Για να τυπώσεις, μελάνωσε ένα πυκνό σφουγγαράκι, ακούμπησε το στένσιλ πάνω στο χαρτί και άγγιξε το ελαφρά με το μελανωμένο σφουγγαράκι (εικ. 250).

Σημ. Για να κάνεις οποιοδήποτε τύπωμα, πρέπει να τηρείς απόλυτα καθαρά τα εργαλεία σου, αλλά και την επιφάνεια εργασίας, διαφορετικά θα αποτύχει. Κάλυψε το θρανίο σου με αρκετές στρώσεις εφημερίδας. Πετώντας κάθε λερωμένο φύλλο, θα έχεις πάντα μια καθαρή επιφάνεια.

247.

248.

249. Στένσιλ

250. Τύπωμα στένσιλ.

251. «Πουλί» Μαρίνα Κ. 14 ετών κολάζ με τυπώματα

252. Τύπωμα από κολάζ με χαρτόνια με τυπώματα

β. Έκφραση και δύναμη

Τέχνη και κοινωνία

253. Λ. Κίρχνερ «Αγροτόσπιτο στην καταιγίδα» 1917 Ξυλογραφία

Πολλοί χαρακτες κατά καιρούς έστρεψαν το ενδιαφέρον τους σε θέματα κοινωνικού περιεχομένου, εκφράζοντας τις απόψεις τους με το έργο τους. Η μαζικότητα της παραγωγής των χαρακτηρισκών έργων και των εντύπων ευνοούσε τη διάδοση κοινωνικής κριτικής.

Η παραμόρφωση και η υπερβολή χρησιμοποιήθηκαν συχνά από τους χαρακτες για να τονίσουν το εκφραστικό περιεχόμενο του έργου. Στη χαλκογραφία «Μέχρι θανάτου» (εικ. 254) η παραμόρφωση των χαρακτηριστικών της ηλικιωμένης γυναίκας φανερώνει την κριτική στάση του Γκόγια απέναντι στο φαινόμενο της γυναικείας κοκεταρίας.

Στην αρχή του 20ού αιώνα στη Γερμανία μια ομάδα εξπρεσιονιστών ζωγράφων, με ανησυχίες για τον επερχόμενο πόλεμο, δημιούργησε την καλλιτεχνική κίνηση «Γέφυρα». Ο εξπρεσιονισμός εκφράστηκε ως μια κοινωνική διαμαρτυρία για την απειλή προς τον άνθρωπο και διερεύνησε τις ψυχικές αντιδράσεις του ατόμου προς ένα εχθρικό περιβάλλον.

254. Φ. Γκόγια «Μέχρι θανάτου» 1799 οξυγραφία και ακουατίνα

255. «Το παιχνίδι» σύνθεση, κολάζ με τυπώματα από κέντημα, οντουλέ χαρτί και μια μονοτυπία

Ένα από τα κύρια εκφραστικά μέσα του εξπρεσιονισμού ήταν η ξυλογραφία. Χαρακτηριστικό είναι το έργο του Κίρχνερ (εικ. 253). Έχει σχεδιαστεί με ελεύθερες και γωνιώδεις γραμμές, δυναμική γραφή και παραμορφώσεις των φυσικών σχημάτων.

Στα μέσα του 20ού αι. ο Ισπανός χαράκτης Τάπιες αντιδρώντας στο καταπιεστικό καθεστώς της χώρας του εξαφάνισε τη ζωή από τα χαρακτηριστικά του κρατώντας μόνο τα υπολείμματα της ανθρώπινης παρουσίας που μοιάζουν με τα ίχνη φυλακισμένων στους τοίχους των φυλακών (εικ. 257).

Αγώνες των Ελλήνων

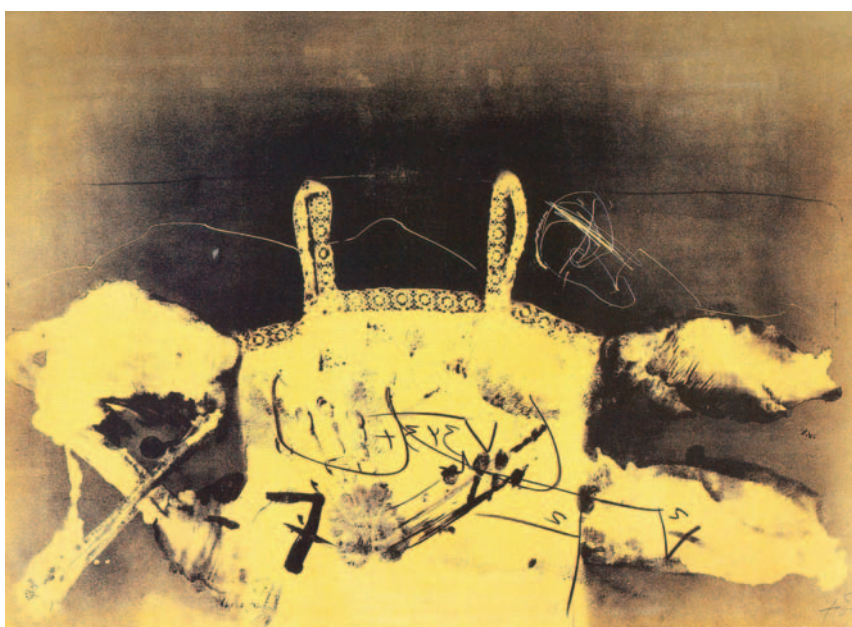
Στην Ελλάδα κατά τη διάρκεια του πολέμου, της κατοχής και της αντίστασης πολλοί χαράκτες στράτευσαν το έργο τους στον αγώνα για την ελευθερία. Γνωστή είναι η τεχνική της χαράκτης Β. Κατράκη η οποία χάραζε την πέτρα με καλέμια γλυπτικής. Οι μνημειακές μορφές της αναδύονται από τη σκληρή πέτρα δυναμικές και ταυτόχρονα εξαϋλωμένες, εκφράζοντας την ελπίδα που προβάλλει μέσα από την πάλη για μια καλύτερη ζωή (εικ. 256).

Ιχνηλασία

 Μάζεψε μικρά αντικείμενα που έχουν αξία για σένα επειδή συνδέονται με κάποια πρόσωπα ή γεγονότα π. χ. λίγη άμμο από την ακρογιαλιά που έκανες διακοπές, ένα κομματάκι από το παλιό, γιορτινό σου φόρεμα κτλ. Πάρε τα αποτυπώματά τους όπως περιγράψαμε παραπάνω και κάνε μ' αυτά μια σύνθεση με θέμα μια σημαντική στιγμή της ζωής σου.

256. Β. Κατράκη «Μάνα» 1958 χάραγμα σε πέτρα

257. Α. Τάπιες "Δαντέλα" λιθογραφία 1977

258. Τύπωμα σε εφημερίδα

259. Ν. Βεντούρας «Οδός Αγίας Σοφίας» 1945 χαλκογραφία, Ξηρή χάραξη

260. Κ. Κόλβιτις «Μητέρες» 1922-23 Ξυλογραφία

γ. Χαράγματα στην ύλη

Τεχνικές και υλικά

Καθοριστικοί παράγοντες για το πλάσιμο της μορφής του χαρακτηριστικού είναι το υλικό στο οποίο χαράζεται και η μέθοδος της χάραξης. Κάθε υλικό και κάθε τεχνική έχει ορισμένες δυνατότητες και περιορισμούς, τους οποίους ο χαράκτης οφείλει να γνωρίσει και να σεβαστεί.

- Στην **ξύλογραφία** χαράζονται τα φωτεινά μέρη του σχεδίου. Προσφέρεται λοιπόν για τη δημιουργία έργων με μεγάλες πλακάτες επιφάνειες και λευκές γραμμές (εικ. 260). Η αδρότητα του υλικού ευνοεί την ελευθερία του σχεδίου. Στην εκτύπωση τυπώνονται τα μέρη του ξύλου που δε χαράχτηκαν και βρίσκονται ψηλότερα από τα χαραγμένα, γι' αυτό κατατάσσεται στις υψοτυπικές μεθόδους εκτύπωσης.

- Αντίθετα στη **χαλκογραφία** χαράζονται τα σκοτεινά μέρη του σχεδίου (με αιχμηρά εργαλεία ή με οξύ). Ο χαλκός δίνει τη δυνατότητα στο χαράκτη να δημιουργήσει πολλούς τόνους και λεπτομέρειες με λεπτότατες γραμμές (εικ. 259, 261). Κατά το τύπωμα η επιφάνεια του χαλκού καθαρίζεται και μένει φωτεινή, ενώ με την πίεση το υγρό χαρτί βυθίζεται μέσα στις χαραξίες και παίρνει από μέσα το μελάνι, τυπώνοντας τα σκούρα. Γι' αυτό η χαλκογραφία χαρακτηρίζεται ως βαθυτυπία.

261. Π. Πικάσο «Μινοταυρομαχία» 1935 χαλκογραφία, οξυγραφία